

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS OADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

LA CATÁSTROFE DE PARIS

HORRORÓS INCENDI DEL «BASSAR DE LA CARITAT»

Lo solar del *Bassar* després del incendi.—Reconeixement dels objectes trobats.

CRONICA

LOS CATALANISTAS AL ATENEO

No se si saben que ha estat á punt d' operarse una transformació radical que anava á cambiar de soca y arrel lo modo de ser de la nació espanyola.

Donchs, si senyors. Figúrinse qu' en Cánovas impresionat fonament primer pel missatge al rey de Grecia y *aluego* després pels resultats de l' *Assamblea* de Girona, sobre tot al enterarse de que hi havia assistit un delegat per Matadepera ab la corresponent credencial extesa y firmada pel caball Bernat de Sant Llorens de Munt, va posarse de acort ab tots los capitossos dels partits polítichs madrilenys y va enviar ordres terminants al Pantorrillas barceloní, dihentli:

—Guányam las eleccions del *Ateneo barcelonés* ó estém perduts.

Que van venir aquestas ordres de Madrit y que l' hereu Pantorrillas de acort ab totas las representacions dels partits polítichs á Barcelona van treballar de ferm en aquest sentit, es cosa que no pot dúp-tarse. La *Patum*, ab aquell cop de vista que Déu li ha donat, va descobrir la conxorxa desseguida y va donar lo crit de alarma sense ni menos descalsarse las espardenyas.

No hi fa res que algú cregui que, com D. Quixot, prengué per gegants los molíns de vent y per exércits poderosos los remats de ovellas, lo qual, entre paréntesis, no te res d' extrany si 's considera que més de un héroe manxego podria trobarse en las maynadas catalanistas. Lo cert es que 'l descubrimient de *La Renaixensa* va caure com una bomba entre 'ls amichs y companys, parents y arents, escoláns y confreres de la germandat de las quatre barras. (1)

Y no 'n vulguin més d' excitació, de frisansa y de deliri. No semblava sino que la cúpula del saló de sessions del *Ateneo* havia d' ensorrarse agafantlos á sota y fentne una truyta.

Aixís donchs, plens de furia cega, á tall d' almo-gavers, van llansarse á la *peleya*, dihent:

—Minyons: de guanyar las eleccions del *Ateneo* depén la dimissió de 'n Cánovas, la desautorisació de tots los Pantorrillas haguts y per haver, l' aniquilament de tots los partits madrilenys y hasta l' esqueixada de las capas madrilenyas, l' expulsió de tots los castellanots y 'l restabliment de las pessas de sis.

Veritat es que 'ls que 's disposavan á encarrilar las cosas s' havían limitat á publicar una fulla dihent en substancia que l' *Ateneo barcelonés* pel séu objecte especial, per la seva historia y per sas tradicions havia de ser sempre un camp neutral, inclús pels mateixos catalanistas, que tinguessen á bé exposar las sevas ideas desde la cátedra, fent us del llenguatge que volguessen: que tot aixó era lícit y convenient als fins de una institució que viu de la tolerancia, y que per lo tant sobravan los afanys de absorció y de pandillatje, la realisació de actes polítichs com la firma del Missatge al rey de Grecia y altres semblants. Los autors de la fulla manifestavan además que convocarian als individus de las seccions que ab tals ideas de amplia tolerancia y de absoluta neutralitat estiguessen conformes, á fi de

(1) Avuy encare son quatre; però es de creure que ab lo temps anirán augmentant fins al infinit.

que poguessen formar las corresponents candidaturas.

Ja veuen: estil canovista pur... una maniobra pantorrillesca de aquellas que treuen de tino al catalanista mes pacient, si es que n' hi ha. ¿Hont s' es vist tractar de disoldre 'l *Katipunán* que tenen format en aquella casa? ¡May de la vida!

Y com un anticipo de las tretas y manyas que posarán en exercici 'l día que 's resolguin á entrar de plé en las trifulgas de la vida pública, y ab una cortesia que traspuava en las planas de *La Patum* y en las conversas de algunas penyas, van decidirse á demostrar que també entre catalanistas, lo mateix qu' entre polítichs poch escrupulosos, qui té 'l poder es qui guanya unas eleccions.

* *

Prescriuen los estatuts y 'l reglament de la casa que la renovació de las Juntas de secció s' ha d' efectuar durant lo mes de maig: la costum constantment observada era ferho en la segona quinzena de aquest mes. Donchs ells aquest any, al veures l' imaginaria pedregada á sobre, van tenir á bé convocarlas de repent, per sorpresa, aprofitant los traballs que portavan realisats é impedint sobre tot que 'ls que volen que l' *Ateneo* siga *Ateneo* y no una sucursal de la Lliga de Catalunya, poguessen preparar-se degudament.

Sense passar papeletas d' avis á domicili de cada soci, com mana la consideració que 'ls es deguda; anunciant las Juntas en los diaris, al dematí pel vespre; presentantse compactes, com si estiguessin juramentats, á l' hora justa per comensar la votació y veure si podían deixar als que arribessin ab un petit retrás privats de fer us del seu dret; y haventhi temps de sobra en tot lo mes verificant en quatre días de una mateixa senmana, la reunió de sis de las set seccions de que l' *Ateneo* está compost...

Cohibint lo dret dels que apoyats en lo reglament tractavan de fer us de la paraula, y apagant la seva veu ab saragatas inconcebibles en tota reunió de personas ben educadas... y ficant glopadas de socis nous en algunas de las seccions que á pesar de tot consideravan compromesas, fins al extrém de fer suposar que 'l coro de 'n Millet deixava la música per dedicarse al cultiu de las Ciencias morals y polítichs... Tot aixó s' ha fet y alguna cosa mes, per la senzilla rahó de que 'ls de las barras eran govern y tenían—com deyan ells—la paella pel mánech.

* *

¿Y tot per qué?

Per derrotar á escriptors que may han escrit en catalá com l' aplaudit autor dramátich Sr. Vidal Valenciano; á artistas que tan poch han treballat en lo renaixement de las arts catalanas com lo Sr. Pascó; y fins á tot un digne y sabi arxiver de la corona de Aragó, que porta 'l nom de Bofarull, nom, per lo vist, tan poch conegut, tan insignificant als ulls catalanistas en los traballs d' investigació y estudi de l' Historia catalana.

Perque es menester no olvidar que la conxorxa dels partits polítichs havia adoptat la táctica d' exasperarlos posant en candidatura una porció de noms com los citats y altres tan manifestament venuts als polítichs madrilenys; y per aixó 'ls van combatre ab tanta rabia.

Veritat es també—y aixó acaba de donar color polítich á la tremenda conjura anticatalanista del *Ateneo*—que sent socis de la casa 'l Sr. Corominas, jefe del partit republicá nacional, lo Sr. Sol y Ortega, jefe del partit republicá progressista, lo Sr. Collaso, jefe del partit constitucional ortodoxo, lo senyor Maluquer, jefe del partit constitucional heterodo-

LA CATÁSTROFE DEL «BASSAR DE LA CARITAT»

ELS HÉROES DE LA FINESTRA

Los cuyners Gomery y Vaudier y altres dependents del Hotel del *Palais*, al peu de la finestra per la qual arrancaren de la mort á innumerables personas.

Demaná l' auxili d' alguna societat benéfica.

—¿D' ahónt está ferit?—li preguntaren.

En Perico no sapigué qué respondre y se 'n torná silenciosament al carrer.

Caminá, caminá molt; recorregué carrers y plassas; rodá pels passeigs, divagá per la Rambla, avall, avall sempre, fins á prop del mar.

—¡Hola!—preguntá en Perico, adonantse d' un bonich arch de triunto que en aquell punt s' aixecava:—¿per quí es aixó?

—Per aquell general que va marxar ab tú.

—¿Per ell? ¿Qué ha fet?

—Ha conquistat Samatrang, Sucarrang, Sotalbang...

—¿Ell?—

En Perico anava á posarse á riure; pero l' aparició d' una carretel-la que en aquell moment passava per sota l' arch va deturar-lo.

—¿Quí es aquest general que va en el cotxe?

—¡Ell!—li digueren:—el de Samatrang, el de Sucarrang, el de Sotalbang....—

En Perico se 'l mirá, y deixant anar la rialla un instant continguda, exclamá ab no fingida satisfacció:

—¡Gracias á Deu! Ja que no vaig poguerlo veure á bordo, ni al desembarcar, ni en cap dels fochs que vam sostenir, al menos hi tingut el gust de veure'l passan per sota l' arch de triunto....—

Y en Perico torná á posarse á riure mes fort, molt mes fort queavans....

A. MARCH.

IDILI

Dintre d' un estable
d' una gran masía,

lo matxo y la mula
ajeguts hi havia.

La mula á n' el matxo
molt enamorava

—M' estimas?—va dirli
dantne una bramada.

Lo matxo ab prestesa
molt viu va aixecarse,
y 'l següent díalech
allí va entaularse:

—Cóm vols que no t' ay mi
ma mula adorada,

si sempre te tróbas
aquí ab mí tancada!

—Donchs ja que m' estimas
voldria abressarte.

—Donchs jo per probartho
un bes vu'll donarte.

—Acóstat!—M' acosto.

—Arrímat!—M' arrimo.

—Abrássam!—T' abresso.

—M' estimas?—T' estimo.

Y mentres s' estavan
cofoys abressantse,

la gossa guardiana
hi va aná atansantse.

—Apártat!—Qué 't passa?

—Cuyta!—Jó m' escamo!

—¡La gossa que 'ns mira
y ho xerrará al amo!

JOSEPH FERRÉ Y ROIG.

¡OLÉ SEVIYA!

Si ara 'ls numerosos obrers que corran pels camps d' Andalusia apretats per la fam no 's consolan, será que son molt difícils de consolar.
Sevilla, la hermosa reyna del Guadalquivir, la poé-

tica ciutat de la Giralda y la *Torre del Oro*, está pròxima á tenir una santa nova, una santa exclusivament seva, nascuda, criada y morta en la propia capital.

¿Qué mes els falta als afamats treballadors de la terra pera sortir d'apuros?...

Cert es que de moment el pa que demanan no es fácil que comparegui; pero quan aixó de la santa sigui un fet, quan l'aludida ocupi en la cort celestial el lloch que per classificació li correspongui ¿qué mes senzill per ella que demanar al que tot ho pot un remey rápit y eficás pera extingir la miseria, una pluja de llanguets, unas quantas fonts de sopa, una brotada expontánea de croquetas de gallina...

*
**

¿Quí era en vida, la candidata ó santa?

El nom primitiu no he pogut averiguarlo. Filla d'un campaner de la mateixa Giralda, desde molt petita 's va distingir per la seva afició á las cosas de l'iglesia.

Un día 's determina á deixar el seu vestit natural; pren els hàbits y 's fica en un convent, adoptant desde aquell instant el dolcíssim y armoniós nom de... Bárbara.

¿Quín dato mes eloqüent, eh? Ningú li impedía á la nova monja ferse anomenar Clemencia, Pietat, Consol... qualsevol nom d'aquests que las personas vulgars solen usar per tot día: no senyors; ella s'havía de dir Bárbara, y Bárbara 's va dir. En algo s'havía de conèixer l'alt destino que la sort li reservava...

Desde la seva presa d'hàbit ¿qué mes va fer? ¿quins son els mèrits que indubtablement figurarán en la seva fulla de serveys?

Preparinse á sentirlos.

*
**

Escrigué una carta.

Escrigué un'altra carta.

Torná á escriure un'altra carta.

Luego n'escrigué un'altra.

Després un'altra.

Després va morir-se...

Y... parin vostés de contar.

Jo—confesso el meu atrás en la materia—'m pensava que per arribar á ser sant era precís fer cosas estupendas, extraordinarias; realisar algun acte digne de figurar en l'*Auca del mundo al revés*: ressucitar un mort, deturar el curs d'una bala de canó, convertir els talls de pastanaga en doblas de quatre....

El cas de la santa de Sevilla m'ha tret del meu error: el grau de santitat está al alcans de qualsevol memorialista; s'entén, de qualsevol memorialista... que sápigam escriure cartas.

*
**

Aixó sí; si en vida la monja Bárbara 's limitá á escriure unas quantas cartas, sense anyadir á aquesta labor gran cosa mes de particular, en la seva mort hi concorregueren circumstancias un tant extraordinarias, d'aquellas que fins sense volguer fan cavilar una mica.

Morí jova, per allá l'any 1870; en lo qual, ni pel any ni per la joventut hi ha res que valgui la pena; pero, en cambi...

Escoltin lo que diu un dels seus propagandistas: «Sembla que, un cop morta, alrededor del seu cap s'hi vejà surar una aureola de tons blaus. Además, se diu que, morta y tot, somreya.»

Tons blaus... somrissas... ¿Veritat que aixó ja pesa algo mes que las cartas y que la canonisació de la monja Bárbara va aclarintse per moments?

De tots modos, vostés no 's quedin blaus ni somriguin, que per xó no 'ls farán sants.

¡Han escrit massa pocas cartas!

MATIAS BONAFÉ.

—:o:—

A UN FORNÉ-TROMPA

Senyó... *trompa*, per favor, tingui pietat de mí.
¿Que no ho sab que 'ls vigilants no podém dormir de nit y que mentres vosté toca, nosaltres, estém dormint?
¿Qué 'n treu de tocar la trompa si sols molesta als vehins y per més que bufi y bufi no passa del *do-re-mi*?
Vaja, vosté, tal vegada, s'haurá cregut ¡infelís! que *fent* escalas y escalas al fi, podrá arribá al cim de la gloria. Desenganyis, no tothom arriba allí, y entre mils y mils de *trompas* son molt pochi els escullits, y á vosté, senyor... dallonsas, no 'l vol Deu, per 'quest camí, y per escalas que *fassi* ni arribará al primer pis.

Si segueix tocant la trompa com ve fent, créguim á mí, logrará ferse antipátich, n'estich segur, dels vehins. Perdrá tota la parroquia, no vendrá ni un pa... ni mitj, se 'l *refará* la canalla, no estaré ni un quart tranquil, y encare lo més sensible, es que patirá del pit.

B. NANI.

—*—

LLIBRES

PAZ EN LA GUERRA, por MIGUEL DE UNAMUNO.—Es aquesta una novela verdaderament inclassificable. Si 'ns obligués á ferho li aplicariam lo calificatiu de independent. Independent com l'autor que l'ha engendrada y que l'ha escrita, ab pensament propi, y estil propi també: lo pensament enca-

minat á sobreposar la pau angusta de la naturalesa á las passions humanas; dihent als homes que s'odian y 's matan y 's destruixen:—«Aquí'm tenui á mí, sempre tranquila, que ni menos vos escolto.» L'estil, plé d'atreuiments, burlant sovint las reglas estretas de la gramática y las restringidas definicions del diccionari; creant á cada punt paraulas, modismes y frases enterament novas pero vibrants, exuberants de vida, comunicant al lector la visió cabal, no sols del mon tangible, sino de las ideas que s'elaboran en la ment del autor y dels personatjes de la narració.

Dupto molt que aquesta manera de novelisar arribi á alcansar en molt temps los honors de la popularitat. No obstant, las personas ilustradas, los amichs de las mudansas continuas, per dirho en una paraula 'ls modernistas sin-

AUCELLS QUE SE 'N VAN

No era polach, ni era metje, ni siquiera era emigrat; sa caballera fou l'únich que va resultar vritat.

cers, llegirán ab gran delectació *Paz en la Guerra*, y admirarán sovint las grans facultats que distingeixen al seu autor y que avuy no es possible confondre ab las de cap altre escriptor castellá. Més aviat li trobaríam parentiu ab alguns innovadors literaris dels païssos del Nort.

Crech que 'l Sr. Unamuno es viscahi: á lo menos viscahina es la seva novela, y ho es molt castissament. Tenim nosaltres la sort de conéixer algún tant aquell país tan especial y confessém que ni la fotografia pot retratarlo millor de lo que ho fa la ploma del novelista. La fotografia, al cap-de-vall se limita á reproduhir la forma externa; lo señor Unamuno reproduheix además la vida y l'esperit d'aquell poble.

Y tria per ferho 'ls moments memorables de la guerra civil carlista presentant á Bilbao, en lo período revolucionari, quan las Vascongadas preparavan l'alsament; presentantlo després, durant lo siti, fins á la seva liberació, ab una tal riquesa de detalls, ab un vigor descriptiu tan extraordinari, ab una realitat tan viva y exuberant de color y de relleu, que un se troba dintre dels fets, perfectament identificat ab los personatjes que 'ls integran.

En aquest concepte s'ha de jutjar la novela de Sr. Unamuno més verdadera que la mateixa historia, per ser més complerta y de una expressió més vibrant y vigorosa.

No ha pintat héroes, ni maravellas, sino gent vulgar, ab sas preocupacions, ab sos fanatismes, ab sas esperansas, ab sas desilusions, ab sas inconseqüencias... quadros cómichs y terribles... la guerra ab sos horrors trágichs y sas sainetes incidencias... Y per damunt de tot la Mare Naturalesa, muda é incommovible, nudrintse en pau dels mateixos estragos ocasionats per la lluyta fratricida.

De la novela se 'n desprén com efluvi misteriós una singular grandesa, que se sent sense poder explicarse. Y aquest es un altre distintiu de la seva poderosa originalitat.

Ab aquestas breus notas de impressió personal, hem de contentarnos, prescindint de un detingut estudi crítich, qu' exigeixen mes temps y major espay que 'ls que tenim á la nostra disposició. Creyém qu' ellas bastarán per despertar l'interés de tots los amants de las novedats literarias, els quals, estém segurs que no s'arrepentirán de haver llegit *Paz en la Guerra*.

Altres llibres rebuts:

** DELEGADOS COMERCIALES.—Proyecto para la crea-

ción de un Cuerpo de Delegados Comerciales para fomentar la exportación española, por *D. José Soler y Freixa*.

** SOBRE LA UROBILINURIA, por el *Dr. J. Torruella*.—Monografía premiada por la Real Academia de Medicina y Cirugia de Barcelona.

** COLECCIÓ D' EPIGRAMAS INÉDITS, originals de *M. Maricel, D. Ducet, E. Pausas R., Surisenti, J. Robert P. y B. Nani*.

** L' ANTIQUARI DEL PUTXET.—Comedia en un acte arreglada per *J. Ayné Rabell y R. Garcia Blaha*, estrenada á Romea 'l dia 23 del mars últim.

RATA SABIA.

¡CARITAT!

Ja sé que esperansa y fé
me portan molt enganyat,
qu' es inútil lo que espero,
que tot lo que crech es fals;
més ¿qué vols que 't digui nina?
Creyent sempre y esperant
per més que sé qu' em traheixas
jo t' estimo més que may.
¡Estimar als qu' ens ofenan
no es amor, es caritat!

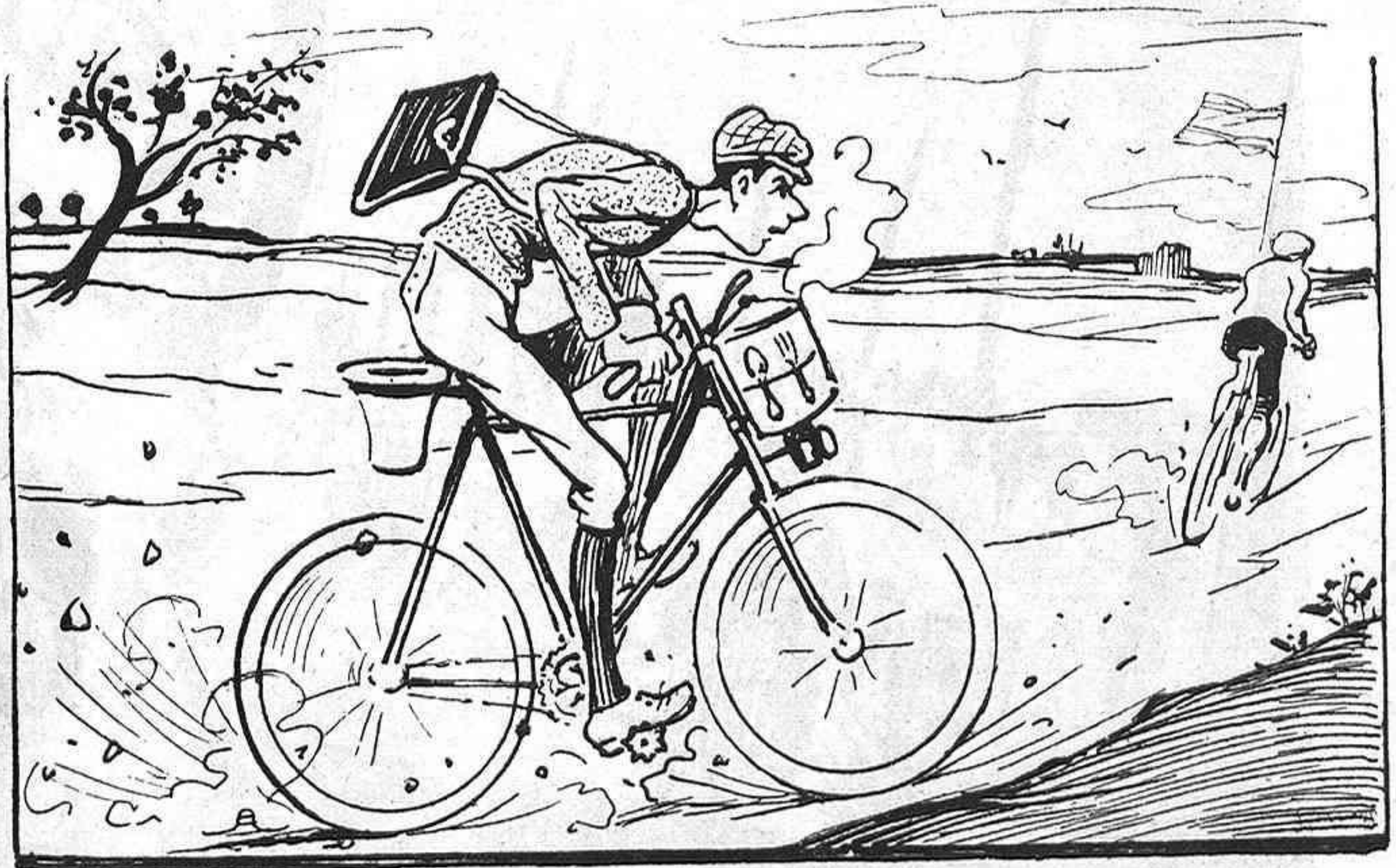
F. LEPORACE.

LICEO

Després de alguns anys de no haberse presentat davant del públich barceloní, reaparesqué la nostra paisana *Avelina Carrera*, cantant *L' Ebreca*. Se troba avuy la jove artista en lo plé domini de sas facultats. Canta ab gran per-

L' ESTAFETA CICLISTA

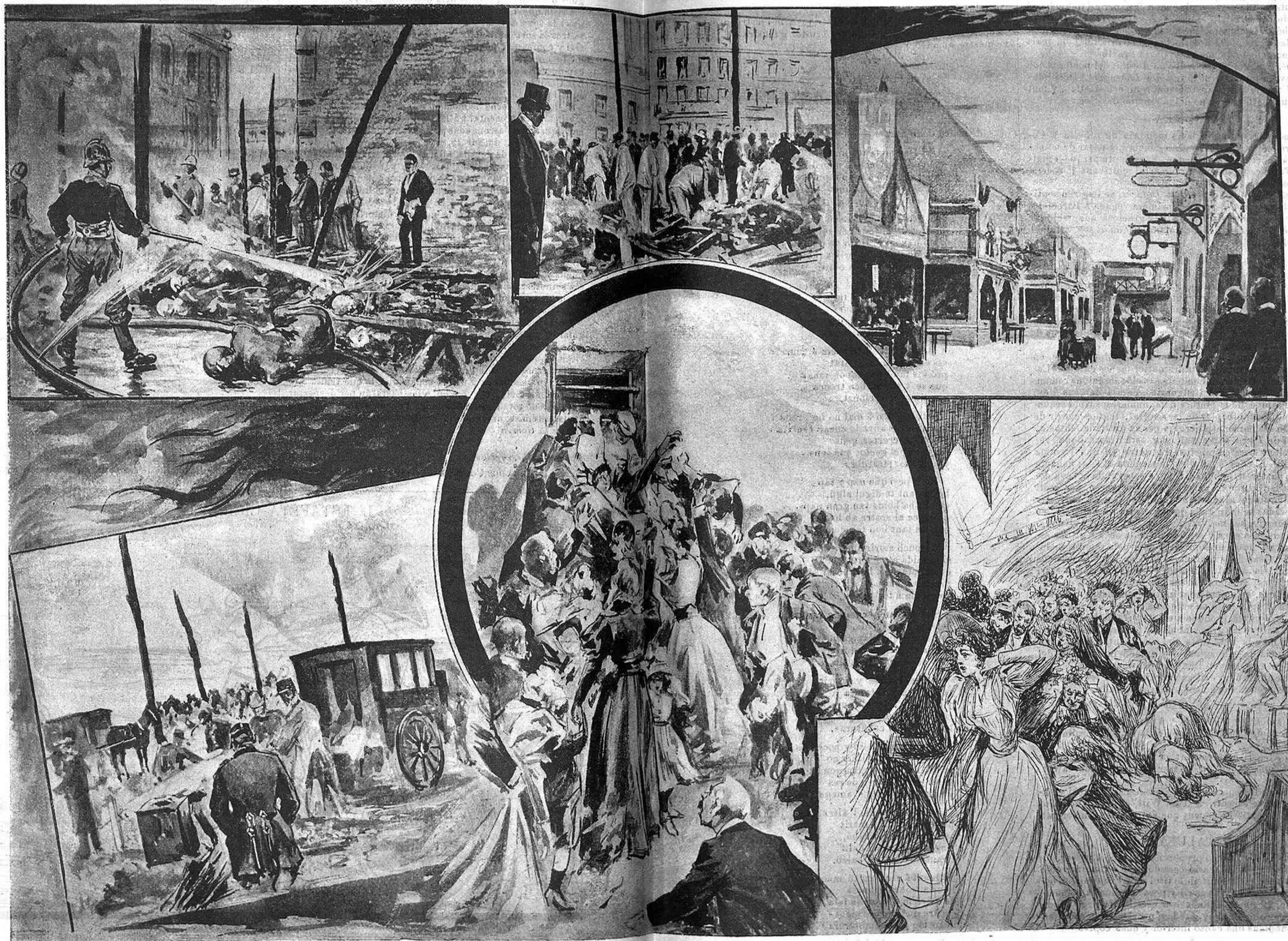
Per corre sense cap entorpiment
y avansá si convé á la bala rasa,

es precís portar tot el parament
d' una casa.

LA CATÀSTROFE DE PARÍS

HORRIBLE INCENDI DEL BASSAR DE LA CARITAT

1. Un braser de carn humana.—2. Soldats d'infanteria recullint cadàvers.—3. El Bassar, moments abans d'inaugurar-se.—4. Amortellant els últims restes recullits.—5. La finestra del Hotel del Palais, sitiada per las víctimas que imploran auxili.—6. Durant l'incendi: pànic general.

fecció, interpreta 'l personatge ab verdadera maestría y 's mou en la escena com una consumada actriu. Lo brillant porvenir que li prometerem al donar sos primers passos en lo teatro, ja ningú li pot disputar. Lo públich la colmá de merescuts aplausos... y aixó que 'l paper de Raquel está erissat de dificultats!

Molt bé en Lucignani, que no en va conta *L' Ebreca* com una de las sevas obras predilectas. En l' aria final del quart acte sigué objecte de una entusiasta ovació.

També 'l Sr. Navarrini trobá un desquit del poch cas que d' ell havian fet, cantant lo rey del *Lohengrin*. Decididament li van millor los papers del ram eclesiástich, y fent lo cardenal de *L' Ebreca* no deixá res que desitjar.

ROMEA

La funció dedicada á la bona memoria de 'n Feliu y Codina atragué al teatro un gran concurs, á pesar de no haverhi pres part los catalanistas, sens dupte perque 'l malhaurat Feliu va ferse un nom immortal cultivant l' escena castellana.

Se posá en escena 'l drama *La Dolores*, se llegiren sentidas poesias y 's representá per primera vegada á Barcelona 'l pas de la comedia *Boca de fraile*, graciosa adaptació al castellá de la xistosa pessa catalana *Del ou al sou*, original del mateix autor.

* *

Dilluns, estreno del drama de 'n Guimerá «*Terra baixa*»

L' obra tanca un pensament altament poétich y está desenvolupada á sotrachs, barrejants'hi las escenas cómicas ab las idiliacas y ab las melodramáticas, totas ellas realzadas per un gran vigor en la expressió dels afectes y en la pintura de uns quadros, que no son certament tots ells copia fidel de la vida pagesa catalana.

En sas concepcions sempre grandiosas é hiperbólicas, en Guimerá est al vegada 'l poeta dramátich menos catalá de Catalunya. Me refereixo al fondo de sas elocubracions románticas, fent escepció del llenguatge, catalá de bona lley, aixís com també de la pintura dels numerosos tipos secundaris que procura copiar de la realitat, fentlos servir de contrast ab los personatjes creats per sa excitada fantasia.

L' acció de *Terra baixa*, tal com está desenvolupada, resulta deficient pera omplir los tres actes en que 'l drama está dividit. L' obra 's pot dir que termina al final del acte segon. Lo pastor Manelich, al veures separat de la seva dona podria fer lo que fa després. No 's compren, per molt respecte que tingui al amo, que tota aquella gent, perfectament enterada de la infamia que ha comés en Sebastiá, se presti á secundar sos malvats designis, expulsant á viva forsa al marit de casa seva y separantlo de la seva legítima esposa. Aixó no passa mes qu' en lo pais dels somnis melodramátichs. Manelich matant al llop en aquells crítichs moments hauria acabat felisment l' obra, fent innecessari tot l' acte ters, compost en sas dos terceras parts d' escenas epissódicas, completament inútils, verdaders embutits per elaborar á tota costa un acte mes.

L' obra en conjunt produheix efecte y 'l públich, si bé no 's commou, perque las grans facultats poéticas del autor no troban casi may la nota justa del sentiment, admira sempre la potencia de sa imaginació, y aplaudeix la creació del poeta, per mes qu' estigui lluny de identificars'hi.

Lo drama alcansá un éxit extraordinari, ab tot y lluytar ab una interpretació deficient y desequilibrada.

TIVOLI

Convertit en Circo Equestre, y á pesar de no reunir totas las condiciones desitjables, se veu cada nit extraordinariament concorregut.

La Sra. Alegria ha presentat un floret d' artistas de tots los géneros, que saben fer passar agradablement la vetllada.

Sobressurten los equilibristas japonesos Mickichi y Seteydias, lo negre escéntrich Tom Will, el jokey Casimiro Wolsi, y una porció de clowns que animan las funcions ab las sevas gracias.

CATALUNYA

Lo benefici de 'n Pinedo proporcioná un plé á vessar.

En Pinedo aprofitá l' ocasió pera donarse á coneixer com autor dramátich, estrerant ab lo titul de *El bohemio* un boceto cómich-líric escrit per ell y posat en música pel mestre Soriano. L' obra, bastant ben escrita, despega algun tant del género que avuy predomina. De la música si gueren aplaudidas una cansó interior y unas coplas.

* *

Per ahir dijous estava anunciat l' estreno del nou sainete *La boda de Luis Alonso ó la noche del encierro*.

La senmana próxima 'n parlarém.

En los demás teatros res de nou.

A *Novedats* s' anuncia pel dissapte próxim l' estreno de la ópera nova *Artús*, lletra del Sr. Trullol y música del jove mestre Amadeo Vives.

N. N. N.

RESPALLADA

Al amic Joan Bosom. — Hereu boyra de mal nom

Si Deu no fa res mal fet,
com ab convicció 'l mon diu,
jo 'm demano ara ab quin dret
á tot' hora 'l mon aquet
del home qu' es nano 's riu.

Quan á hu creixer no 'l deixa
motius Deu tindrà de sobra
y no havent'hi lloch de queixa
no comprench la deria aqueixa
de riures de la séva obra.

Per més que si bé 's repara
lo qui retreu com á tara
lo tindre poca estatura
molts cops es una figura
que no té ni ulls ni cara.

¿Qué 't falta á tú aném á veure?
ets curt de talla, vritat,
pró ets tan ben proporcionat
que se 't podria ben treure
per tipo perfeccionat.

Advertint si á mal no ho prens
que als téus anys jo encar creixia
y si tú no creixes gens
potsé es pel geniot que tens
y la molta picardia.

No 't pesi que nap y tap
bromejant te digui algú,
que hi ha home tan gran nap
que toca al sostre ab lo cap
y no es tant bon tap com tú.

No puch sufrir que 't sulfuris
si la mida algú 't retreu
quan pots molt bé á pesar séu
arribar sens que t' apuris
ab escala á tot arreu.

Si 't diuen per ferte afront
persona regatejada,
contéstals que Napoleón
media els homes pel front
y no pas per la llargada.

Per ser honrat y aixerit
no fa falta la estatura
y té culpa 'l qui s'apura
confirmant que «al pot petit
hi há la bona confitura».

Lo fer poch bulto y poch pés
ganga es que ab diner no 's paga,
qu' en algun cas compromés
lo ser gran no treu de res
y un nano per tot s' amaga.

Jo mateix, veus, l' altre nit
per escapar á un marit
escamat ab prou rahó,
tinguí de probá 'l dalit
tirantme desd' un balcó.

Quant á ser com tú menut
hauria trobat manera
de salvá'm d' aquella fera,
encare que hagués sigut
ficantme á la sombreroera.

Creu, no es lógich renegá

IDILI

¡Verge Santa de l' Ajuda!...
¡Sórt, sórt que la lluna es muda!

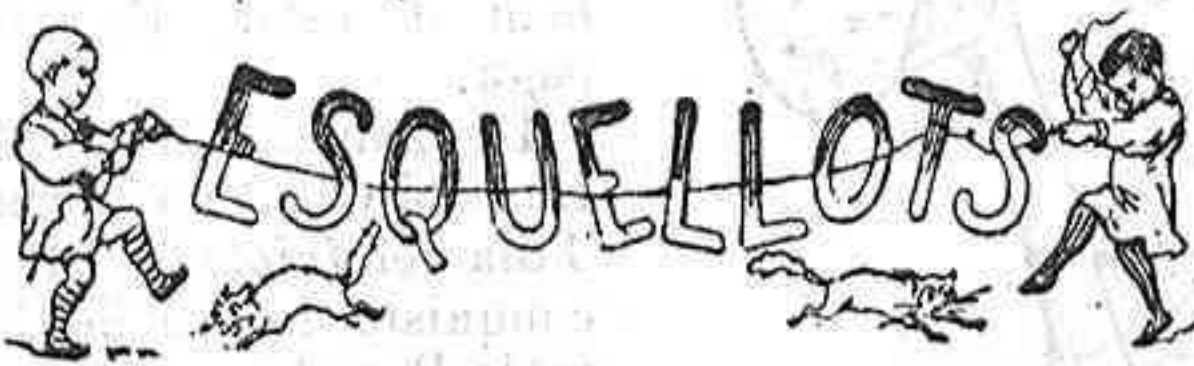
per ser de mena petita
quan pots á tothom probá
que per fé 'l que un altra fá
tens tot lo que 's necessita.

No hi há cap lley que 'ns obligui
á ser la virtut mateixa;
donchs sigui per lo que sigui
á la gent deixa que rigui
sense preferí una queixa.

Que á 'l home donat no sent
esmenar á Deu la plana,
cada hu pel seu torment
te de ser algun moment
blanch de la soberbia humana.

Pró si 't pesa tant y tant
trobante entre tant cos gran
lo sentirte dir menut...
Vésten cap al Liliput
qu' allí serás un gegant.

MARANGI.

Mentres alsavan l' arch de la Plassa de la Pau,
vaig sentir á un mano qu' explicava la cosa del te-
nor següent:

—Veig qu' está tot á punt de solfa per donarli tots
els gustos y rebre'l ab tots los requisits. Aixís que
baixi del barco l' acompanyarán á aqueixa barraca de
aquí, per si vol ferse limpiar las botas. Després, cap
al kiosko de las begudas, per sí está assedegat y vol
pendre una americana. A continuació al altre kios-
ko del fotógrafo, per si vol ferse retratar. Y després
que tingui las botas enllustradas, calmada la sed y
satisfet l' orgull de haverse fet treure la fisonoseva,
li dirán: —General, tiri al dret: ja pot passar per
sota l' arch de triunfo.

Las eleccions del diumenje van ser l' edició mil
y una dels escándols, xanxullos y tupinadas, que
de molt temps ensá han pres arrel á Barcelona, baix
la direcció y l' amparo de la trinitat pantorrillesca,
senyora y duenya del tupí.

Lo cos electoral á penas va deixarse veure... Y per
aixó 'ls tupinaires van dir: —Nosaltres farém de cos.
Y tal dit, tal fet; y de tal fet n' ha sobrevingut
una pudó tan extraordinaria que no s' hi pot tenir
nas.

**

Com á epissodis edificants hi ha que citar la treta
de un candidat sabater, que haventse apoderat dels
nombraments d' interventors, sembla que se 'ls va
vendre á uns senyors de la Plassa Real, ab la ma-
teixa frescura ab que á la botiga ven un parell de
botinas, al primer comprador que se li presenta.

Lo seu company de candidatura va quedarse ab
los peus descalços.

Conseqüèncias deplorables de que á certs sabaters
no se 'ls prengui be la mida, avants de tenir ab ells
certas confiansas.

**

Un altre:

En un colegi 's presentá á votar un individu, y
al preguntarli 'l president com se deya, respongué:
—¿Creuria que no me 'n recordo?

Y després, repensantse, 's tragué de la butxaca
una llenca de paper, afegint: —Tingui: aquí ho tro-
bará apuntat.

**

Mes epissodis:

A votar en un dels colegis del Districte de la
Concepció, 's presentaren dos relators de la Audien-

ES LA VERITAT

Fins que 'ls respectables gossos
tinguin els seus sumideros,
no podrán may evitarse
certs *desafueros*.

cia, vestint brusa y espadenyas, ab la particularitat de que un d' ells fa mes de un any qu' es mort.

—¿Qué tal, cóm van los apuntaments?—els hi van preguntar:

Y ells respongueren: —Deu voler dir las apuntacions que 'ns han donat perque anessim votant en tots los colegis.

Y van quedar-se tan frescos.

**

En lo districte del Institut es ahont va haverhi mes gatzara.

Alguna urna rompuda, conspiracions tremebundas en varias tabernas... y molts pinxos ab ganivets y pistolas decidits á vessar molt ví y molta sanch.

Sort del regidor bagulayre que no 'ls perdía de vista.

A lo millor lo Sr. Samaranch va ferlos detenir y escorcollar, trobantlos las armas que portavan amagadas.

¡Y encare dirán que no obra desinteressadament! Si deixan fer á aquells valents hi hauría hagut una pila de morts, y entre tants algun bagulet hauría pogut vendre 'l funerari regidor.

Vegin si aixó no es sacrificar los interessos de la botiga als interessos del comú.

**

Y no van parar en aixó las sevas hassanyas.

Lo Sr. Samaranch va fer detenir també una tartana sense número ocupada per uns quants galifardeus armats fins á las dents.

A la quenta tenian lo propósit de segrestarlo.

¿Tant guapo es el Sr. Samaranch que hasta 'l volian segrestar com á una noya casadora?

S' extranya *La Renaixensa* de que no sent catalanistas escrivém en catalá *La Campana de Gracia* y *LA ESQUELLA DE LA TORRATXA*.

Perque, per lo vist, la Patúm ja no 's contenta ab el monopoli del *Ateneo*: vol ademés lo monopoli del idioma catalá. ¡Y aixó que tal com l' acostuma á escriure fa verdadera pena!

Pero ¡qué s' hi ha de fer!... *La Renaixensa* sempre viu als llims y de aquí no 'n surt.

Cansats estém de dirli y repetirli que nosaltres no som catalanistas, sino cataláns, lo qual es molt diferent.

Aixís, si la població de Catalunya ascendeix á uns dos milións de habitants, calculém que hi haurá tot lo mes, un miler de catalanistas, sent catalans lo milió noucents noranta nou mil restants.

Per aixó *LA ESQUELLA* y *La Campana* tenen tants lectors, mentres que *La Renaixensa* la llegeixen els mateixos que l' escriuhen y unas quantas dotzenas de cebas del hort del catalanisme.

Un *solt* de La Patúm, comensa ab la següent afirmació:

«Estém en plena farsa electoral.»

Mentres aixó escribía, 'ls catalanistas celebravan las eleccions al *Ateneo barcelonés*.

Un partidari de la resurrecció de Jofre 'l Pelut, deya plé d' entussiasme:

—Lo qu' es al *Ateneo* nosaltres tallarém sempre 'l bacallá. Si cent vots se necessitan hi ficarém cent socis; si doscents, doscents; si mil, mil... Per diners no hem d' estar. En Güell paga.

De manera que si don Eusebi Güell no 's cansa, 'l día del *trionf* s' haurá conquistat lo títol de Comte de Barcelona.

May siga sino per alló que diuhen els castellanots: «El conde que paga es el verdadero conde.»

Perque vegin si 'ls sentiments religiosos van progressant á Barcelona, quan passin per la Plassa de la Universitat, fíxinse en una taula de begudas, y descubrirán un rétol consignat que tots los diners que 's fan despatxant cope-tas son á benefici del Sagrat Cor de Jesús.

De manera que fins atracantse d' ayguardent pot exercirse la devoció.

REGIDORS.—ELS QUE 'S QUEDAN

—¡Preparat, oh Barcelona, á beure aygua pura y bona!

Per aixó, sens dupte, de una borrarera se 'n diu una mantellina.

El pròxim dijous, dia 20, sortirà el 10 *cuadern* del cada dia més popular album *Barcelona a la vista*, contenint 16 fotografias inéditas de lo més artístich é interessant que en aquest género s' ha ofert al públich.

Sense temor d' equivocarnos ens atrevim á assegurar als nostres lectors que 'l 10 *cuadern* els deixarà completament satisfets, y que tots convindrán ab nosaltres en que 'l miracle editorial de donar per 30 céntims una colecció de fotografias d' aquest valor artístich no s' ha vist ni potsér se veurá may més á Espanya.

Ja tenim posada á l' Índice una obra catalanista que havia escrit un pare capellá ab tota la bona fé. Se titula «Assaig crítich sobre 'l filósof barceloní. En Ramón Sibiade.

Un filósof de l' Edat Mitja que en aquella época llunyana volava en plena llibertat pels vergers florits del pensament. Avuy, en cambi, li ha caygut la mitra á sobre y la papellona ha quedat presa.

¡Y quina mitra! la de D. Jaume!.... Lo qual vol dir que l' insecte ab una agulla atravessada anirá á parar al fondo de una caixa vella de cigarros habanos.

**

L' autor del *Assaig* ha demanat perdó humilment. Mes val aixís.

Y en lo successiu ja ho sab lo Reverent Bové, vicari de Sant Joan de Gracia: si vol que 'l Bisbe l' estimi y 'l consideri, deixis de *Assaigs crítichs*, y dediquis á quilotar boquillas.

Aquesta es avuy la millor filosofia.

¿No veuen? Aixís com no m' acaban de satisfacer las bicicletas que corren per aquests carrers de Barcelona atropellant als transeunts, soch un partidari entussiasta de la bicicleta marítima que roda per damunt de las ayguas.

L' altre dia va fers'en un ensaig ab éxit complert.

La bicicleta marítima potser reventará llusos, llobarros, congres y tunyinas, y de aquesta feta no hi ha dupte que fins s' abaratará 'l peix.

Son verdaderament bonichs y produheixen un efecte escelent els plafóns que ha pintat lo distingit artista D. Lluís Labarta en lo Saló de descans del *Teatro de Novedats*.

Representan *La Opera*, *La Pantomima*, *La Llegendá* y *L Ball*, y están compostos ab originalitat y trassats ab un garbo extraordinari.

Sembla que al objecte de perpetuar lo pas del dormilega Sr. Nadal per l' Arcaldía de Barcelona, alguns de sos companys de consistori se proposan establir en un local exprés un nou servey públich, en lo qual fins ara no hi havia pensat ningú.

En tot cas s' instalará davant del Pes de la Palla, y 's titulará: *Lo Pes de las Figas*.

En una tertulia:

—Sr. Badía: tinch lo gust de presentarli al Doctor Ribas.

Lo Sr. Badía que no pot veure als metjes ni en pintura, fa un moviment de disgust.

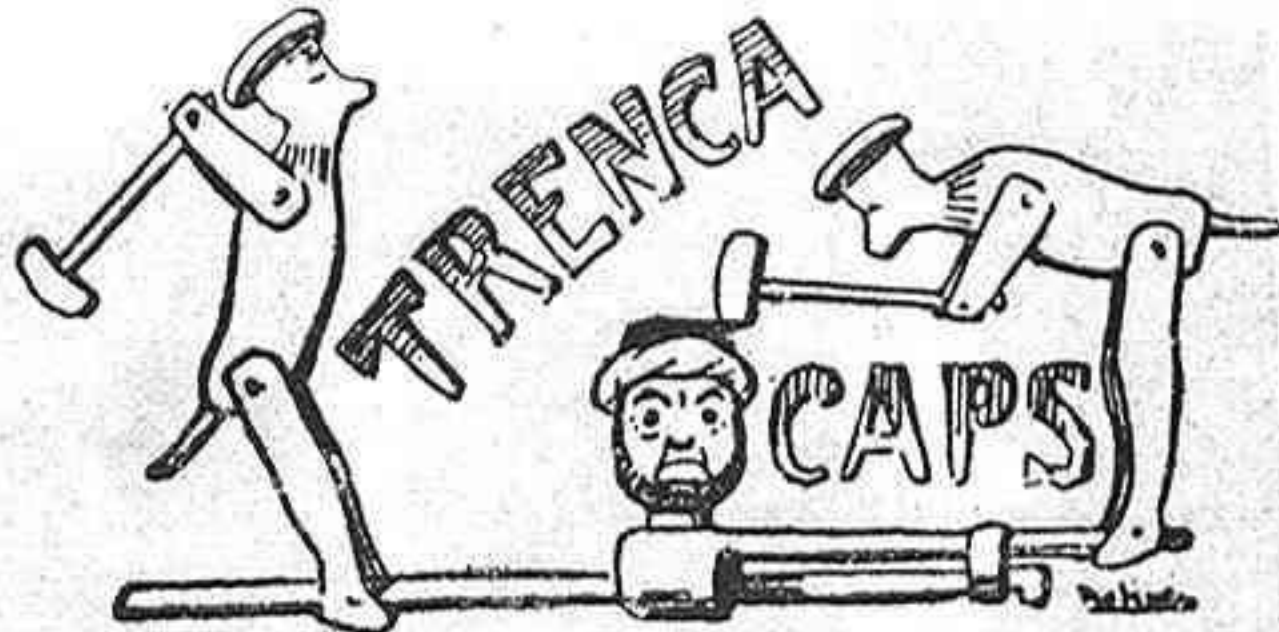
—Tranquilisis—li diu 'l que fa la presentació—encare que 'l Doctor Ribas es un gran facultatiu, avuy día no exerceix.

—Me 'n alegro molt—diu lo Sr. Badía ja del tot refet.—Un metje que no exerceix no es perillós: es com un revólver descarregat.

SOLUCIONS

A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—*Bar-ca-ro-la*.
- 2.ª ID. 2.ª—*Cis-tell*.
- 3.ª ANAGRAMA.—*Carme—Crema*.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—*La trompeta de la sal*.
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Vinyolas*.
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Las Universitats son centres d' ensenyansa*.

XARADAS

I

Dígame total, ¿qué fas, cada nit á la vesprada

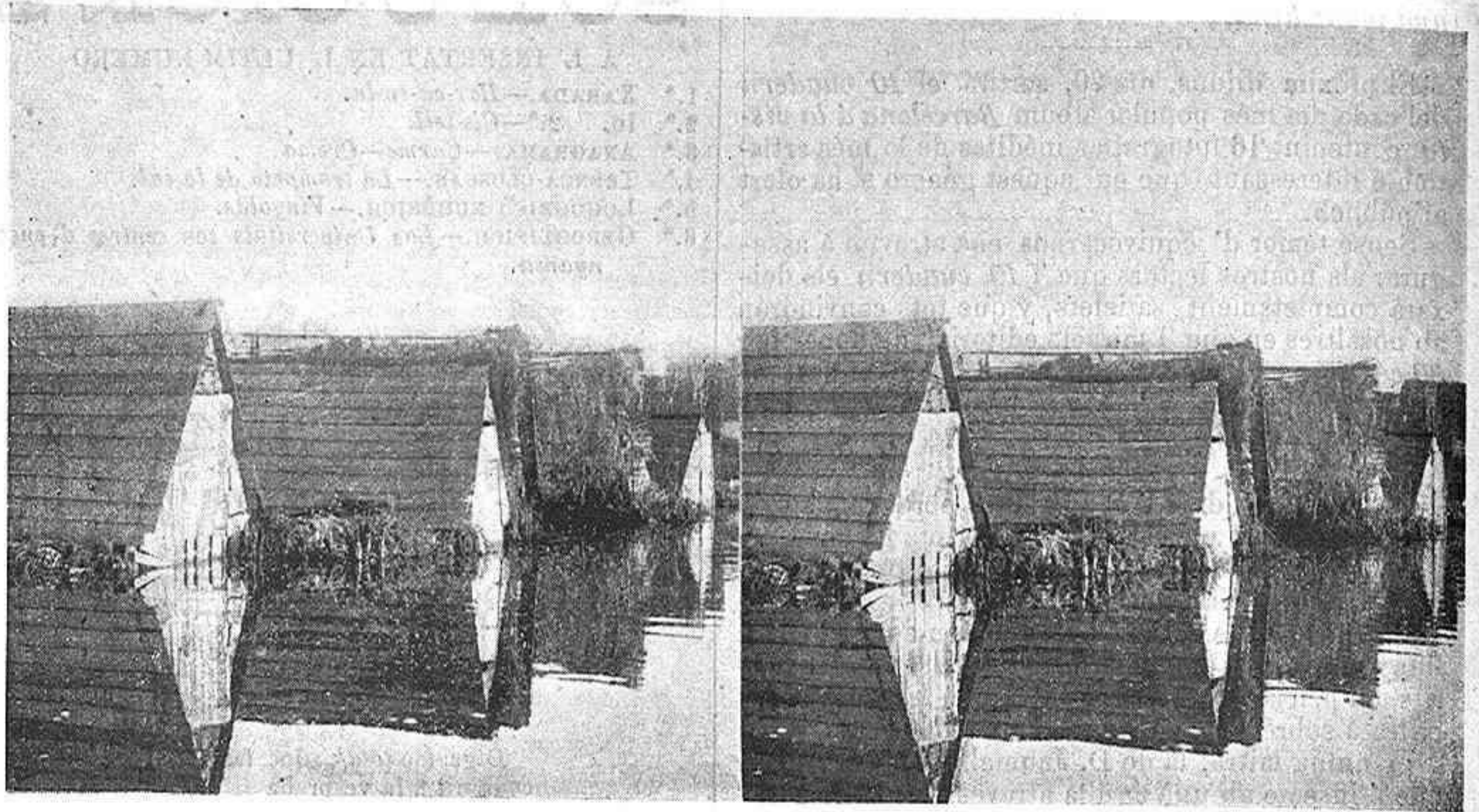
REGIDORS.—ELS QUE 'S QUEDAN.

—També us podeu preparar á veure economisar.

L' ESTEREOSCOP DE «LA ESQUELLA» (*)

Vora 'l mar.

(Fot. Rus.)

quan sóla en ta balconada
tan pensativa t' estás?
—¿A qui esperas, *tersa-quarta*?
Potser al teu aymador...
ó potsé al constant minyó
que te 'n porta d' ell la carta? ...
Dos-quart, contesta, corrents
perque vull en bona fé
avuy mateix jo sabé
quin es l' enredo que tens.
No contestas? ¡Quina lata!
Vaig á dirho y no ab mentida,
d' *un dos-tres* may en ma vida
he vist noya més ingrata ...
Encar callas: quin fatich!
potser per parlar sents nyonya?
—Fuig d' aquí, poca vergonya:
¿no sabs qué hi faig?... Donchs m' hi estich.

FIDEL DELFÍ.

II

Apesar de que *ters* mare
diu qu' en Pepet *dos-girat*
molt, y que prou *hu* li costa
tenirlo á fora á estudiar,
aquest any en los exámens
se guanyará una *total*.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ.

ANAGRAMA

La meva *total* diumenje
se 'n va al poble de *Total*
á veure la tía *Tot*
esposa del oncle Eudalt.

B. ELÍAS.

TRENCA-CLOSCAS

IRENE RÉ DE CASALS

ROMA

Formar ab las precedents lletres lo títul de una comedia
catalana

FRANCISCO BASSA.

ROMBO

```

      .
     . .
    . . .
   . . . .
  . . . . .
 . . . . .
. . . . .

```

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Sego-
na: part de la persona.—Tercera: idem idem.—Quarta: en
los barcos.—Quinta: obra de mestre de casas.—Sexta: lloch
ahont s' hi pot caure.—Séptima: consonant.

BALDUFA NUMERICA

6 2	—Part del cos.
3 7 4	—Per las donas.
1 5 4	—Carrer de Barcelona.
1 2 3 4 5 6 7 8	—Nom d' home.
4 5 3 4 8 3 2	—Aucell.
3 2 4 7 4 2	—Animal diminutiu.
6 2 4 7 8	—Nom d' home.
3 2 1 2	—Planta.
3 5 6	—Licor.
3 7	—Nota musical.
4	—Consonant.

J. B. SITJETÁ.

GEROGLIFICH

LO

CONTRA
T
COR COR
COR
D I

ESPASÍ.

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

(*) En la llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, trobaran els nostres lectors al preu de 6 pessetas cada un magnífichs y perfeccionats aparatos pera mirar aquestas vistas, á las quals donan un relleu extraordinari.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

¡Obra nueva! ¡Novedad literaria! Acaba de publicarse!

MISERICORDIA

POR EL EMINENTE NOVELISTA

B. PÉREZ GALDÓS

(DE LA REAL ACADEMIA ESPAÑOLA)

Un tomo 8.º esmeradamente impreso Ptas. 3.

NUEVA

LA TIERRA REDENTORA

POR

A. PÉREZ NIEVA

Un tomo 8.º Ptas. 2'50.

NUEVA

ACADÉMICOS

EN

CUADRILLA

POR

El Bachiller FRANCISCO DE ESTEPA

Un tomo Ptas. 1'50.

ARTE

DE

EMBELLECERSE Y CONSERVAR LA HERMOSURA Y LA SALUD

por Mad. LABRONDIE

Precio 2 reales.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

Barcelona á la vista

Album de fotografías. El único que ha merecido la aprobación del público por su perfección y baratura.

El cuaderno 10

saldrá el jueves próximo día 20 de Mayo

¡30 céntimos!

Provincias: 35.

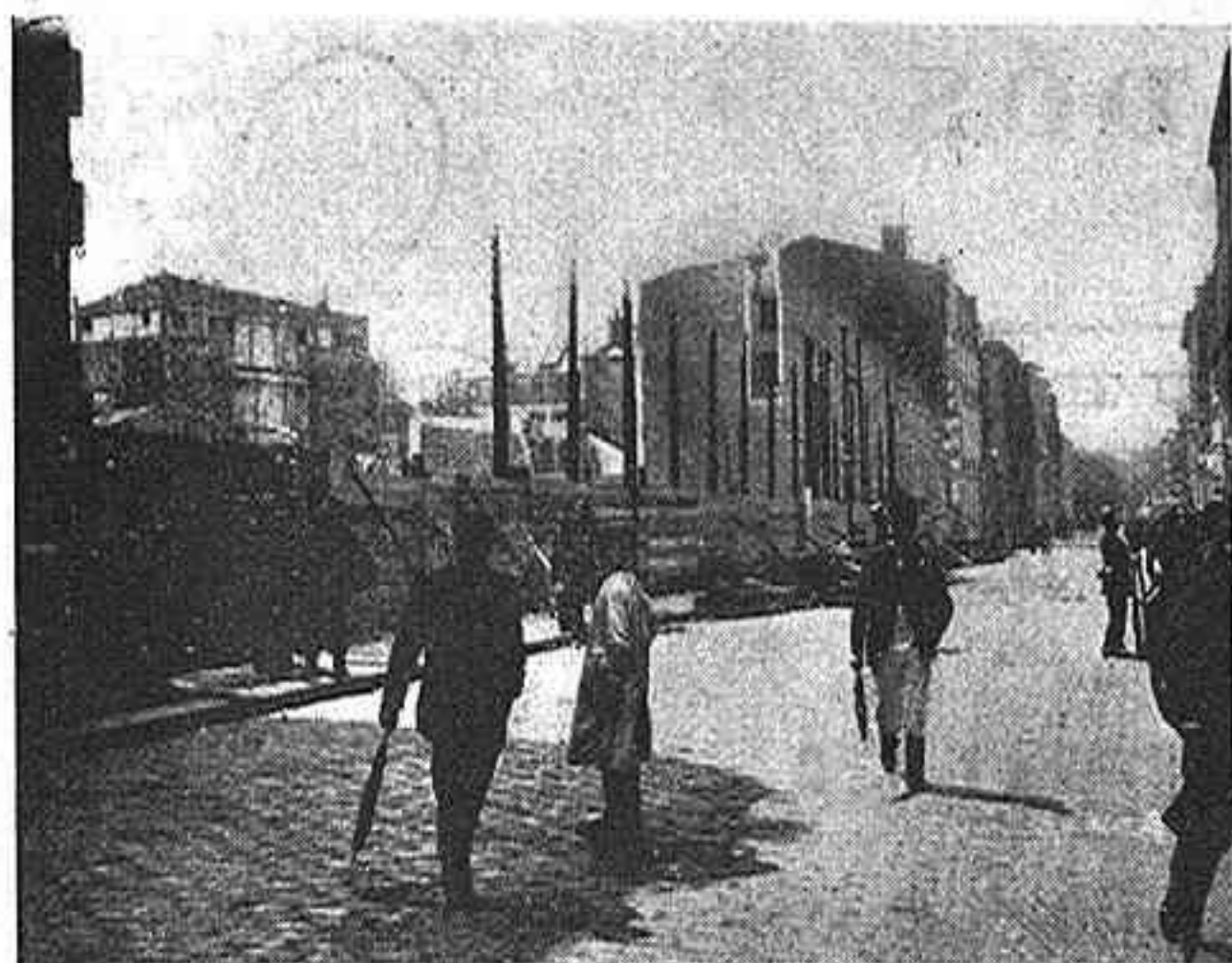
NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

LA CATÀSTROFE DE PARÍS

INCENDI DEL «BASSAR DE LA CARITAT»

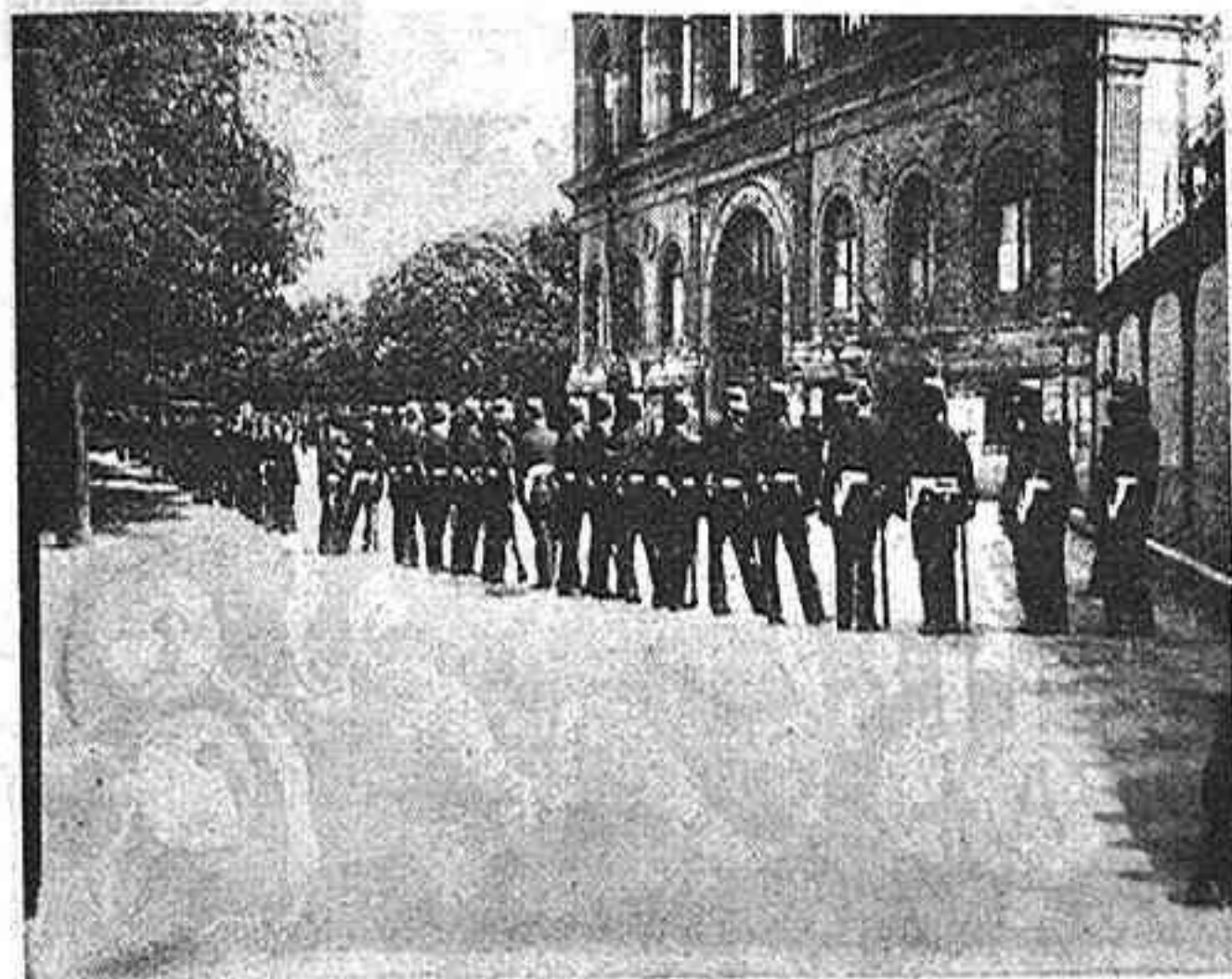
(NOTAS FOTOGRAFICAS)

¡Aquí existí el *Bassar de la Caritat!*

Porta del Palau de l'Indústria, per ahont entren las familias de las víctimas á reconeixre els cadavres.

Públich estacionat prop del lloch de la catástrofe.

Grupos davant del palau de la marquesa de Savigny, salvada pel cunyé del *Palais* per la famosa finestra.

La guardia republicana custodiant el Palau de l'Indústria, convertit en dipòsit de cadavres.

Sortida del furgó que conduheix el cadavre de la duquesa d'Alençon.